

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE)
Postboks 5091 Majorstuen
0301 Oslo

Bergen, 29.10.2014

Høringsuttale om overføring av Pyttafloane i Kvinnherad til Svartedalsvatn

Sammendrag

Naturvernforbundet i Hordaland anbefaler at Statkraft Energi AS ikke gis konsesjon til overføring av to vann på Pyttafloane i Kvinnherad da dette vil medføre en betydelig reduksjon i områdets landskapskvaliteter og regionens INON-arealer. Inngrepene kommer i direkte konflikt med utøvelsen av friluftsliv i et av våre viktigste bretilknyttede friluftsområder. Konsesjonssøknaden, med tilhørende fagrapporter, er også mangelfull i sin beskrivelse av den nåværende tilstanden for anadrome fiskearter i Øyreselva og Austrepollselva og hvilken effekt inngrepene vil ha på disse.

Inngrepenes karakter

De omsøkte inngrepene innebærer overføringer av to mindre vann, benevnt Vann 1062 og Vann 1112 på Pyttafloane, til Svartedalsvatn-magasinet som er del av det større komplekset Folgefonnsverkene. Inngrepene er planlagt utført sommer-høst 2018.

Inngrepet ved Vann 1062 omfatter bygging av en 1 m høy og 10 m lang demning som permanent sperrer for vannets naturlige utløp og hever vannspeilet med en halv meter. Overføringen til Svartedalsvatnet sikres ved bygging av en inntakskum, som etter plantegningene å dømme vil være synlig i dagen, og et 70 m langt borehull fra vannets østside. Inngrepet ved Vann 1112 omfatter neddemming av et bekkeløp i et skar, over 300 m vest for vannet, ved bygging av en 5 m høy og 15 m lang damkrone. Konsesjonssøknaden nevner også nødvendigheten av å sprengte bort forvitrede fjellmasser i skaret og injisere damstedet uten å spesifisere omfanget av disse tiltakene. Avløpet fra Vann 1112 er planlagt utført ved sprengning av en 30 m lang og 1 m bred kanal mot Bukkaspelvatn i øst.

Inngrepene er forventet å gi liten produksjonsgevinst med en økning i kraftproduksjon beregnet til opp under 3 GWh av Statkraft Energi AS.

Hydrologi

De omsøkte inngrepene fordrer en omdirigering av Vann 1062s naturlige utløp mot Foss 1062 og Øyreselva, og av Vann 1112s naturlige utløp mot Såfossen og Austrepollselva, til nye kunstige avløp mot øst. Den årlige vannføringen i Foss 1062 er beregnet redusert med hele 26 % og vannføringen i Øyreselva i perioden juni-

oktober med 3 %. Den årlige vannføringen i Såfossen er forventet redusert med hele 59 %, nærmest en tørrlegging, og ved fjordutløpet er vannføringen i Austrepolluelva forventet redusert opp mot 7 % i perioden juni-oktober.

Inngrepsfrie naturområder, brukerinteresser og landskap

Pyttafloene er en del av det store sammenhengende området Rosendalsalpene-Folgefonna som av Hordaland fylkeskommune er betegnet som et *svært viktig* regionalt friluftsområde, men som også må sies å være av svært stor nasjonal verdi. Størstedelen av dette området er inngrepsfritt, og som INON-område er Pyttafloene også en sammenhengende del av dette. Samlet vil de omsøkte inngrepene medføre en reduksjon i INON-sone 2 på 4,6 km². En utnyttelse av disse vannene som buffermagasin, med en nær ubetydelig merproduksjon, rettferdiggjør på ingen måte dette bortfallet av INON-områder. Ser man denne konsesjonssøknaden i sammenheng med fjorårets (2013) småkraftpakke som inneholdt 13 konsesjonssøknader på Folgefonnhalvøya, med et samlet forventet bortfall av INON-sone 2 på 14,68 km², ser man også det store omfanget av trusselen mot de gjenværende inngrepsfrie naturområdene i fylket. De inngrepsfrie naturområdene besitter verdier som ikke er økonomisk kvantifiserbare, og den stadige reduksjonen av disse er i konflikt med nasjonale og regionale miljømålsettinger, som beskrevet i henholdsvis Stortingsmelding nr. 26 (2006-2007) og Fylkesplan for småkraft i Hordaland.

De omsøkte inngrepene vil ha betydelige negative virkninger for landskapsopplevelsene i tiltaksområdet. Som landskapsforstyrrende element i tiltaksområdet har de foreslåtte inngrepene to komponenter, der den ene utgjøres av byggingen av skjemmende betongkonstruksjoner som damkroner, sprengning/boring av grøfter og plassering av avfallsmasser, og den andre av de unaturlige endringene i vannspeil og avrenning. Sett i sammenheng utgjør disse betydelige sår i et særegent landskap av blankskurt fjell, små vann (pytter) og spredte ablasjonsmorener. Fagrapporten understøtter også Pyttafloenes store pedagogiske verdi i glasiologisk øyemed.

Inngrepene er foreslått utført midt i en (av DNT) merket tursti og ligger i synlig nærhet til både den midtre og den nordre delen av Folgefonna som er blant våre viktigste områder for breturisme nasjonalt. I både konsesjonssøknaden og fagrapporten hevdes det at inngrepene «vil i liten grad endre bruksmuligheter og antas i liten grad å påvirke områdets attraktivitet», til tross for at begge inngrepene kommer i direkte konflikt med turstien. Det bør da også gjøres oppmerksom på at friluftsliv er utøvelse av fysisk aktivitet i kombinasjon med naturopplevelser og reduseres naturopplevelsen, så reduseres også bruksmulighetene i form av friluftsliv. Stortingsmelding nr. 34 (2012-2013, kalt Folkehelsemeldingen) understreker betydningen av attraktive, naturlige utearealer for livskvalitet, trivsel og helse i lokalsamfunn.

Inngrepene vil også ha betydning for landskapene i Austrepollen og Øyresbotn. En så vesentlig reduksjon av vannføringen i Såfossen i høstmånedene som er foreslått vil medføre en nær tørrlegging av fossen når den normalt er på sitt sterkeste som landskapselement. Området fra Øvrehus innover mot Såfossen og Hardingeskaret, også et (av bygdelaget) merket turområde, utgjør i dag det eneste

landskapsinntrykket i Austrepollen som ennå ikke er negativt påvirket av Statkraft Energis sterkt skjemmende anlegg med tilknyttede kraftlinjer og monsternaster. Tilsvarende vil Foss 1062 reduseres betraktelig som landskapselement i Øyresbotn. Konesjonssøknaden og fagrapporten forsøker å nedtone verdien til disse fossene ved å bemerke at de i *perioder uten regn* ikke er synlige, men dersom disse regnløse periodene er av så omfattende varighet er det vanskelig å se at inngrepet er rettferdiggjort med hensyn på kraftproduksjon.

Anadrom fisk

Tilstanden for naturlige forekomster av laksefisk forverres stadig, både lokalt og nasjonalt, og det er dermed avgjørende å motvirke inngrep som ytterligere kan forverre situasjonen. Både Austrepolluelva og Øyreselva har ifølge lakseregisteret sårbare stammer av sjørret, og begge elvene har hatt laksebestander som etter omfattende regulering nå regnes som kritisk truede eller tapte. Den vedlagte fagrapporten er mangelfull i sin beskrivelse av eventuelle virkninger av inngrepene på de anadrome fiskestrekke, være seg ved endret strømbilde, vanntemperatur og -kvalitet, eller næringsstilgang. Det er også verdt å stille spørsmål ved hvordan man har kommet frem til at den omsøkte reduksjonen av vannføringen i elvene er tilstrekkelig begrenset til ikke å påvirke de anadrome strekkene. Både Ugedal & Finstad (2011) og Johnsen et al. (2011) understreker hvor sensitive laksefisk kan være med hensyn på endret vannstrøm, vanntemperatur og vannkvalitet som følge av regulering.

Det er ser heller ikke ut til å være vurdert hvorvidt en eventuell anleggsfase vil påvirke de anadrome fiskestrekke, f.eks. ved eventuell avrenning av løsmasser ved sprengningsarbeider, noe som er spesielt viktig dersom anleggsarbeidet sammenfaller med gytesesongen.

Samlet belastning

På grunn av de mange inngrepene som er gjort tidligere i Mauranger- og Folgefonnområdet mener Naturvernforbundet Hordaland at hensynet til samlet belastning, sett fra et helhetsperspektiv, bør tilsi at det som ennå er igjen av urørt vassdragsnatur, ikke bør bygges ut.

Konklusjon

De konsesjonssøkte inngrepene med sine sterkt negative konsekvenser for inngrepsfrie naturområder, landskap og friluftsliv, samt mangelfulle vurderinger av eventuelle konsekvenser for laksefisk, kan ikke rettferdiggjøres, og i særdeleshet ikke når gevinsten er av så ubetydelig art. Det overoptimistiske anslaget over samfunnsmessige virkninger og verdiskapning, som Statkraft energi selv har stått for, synes tvilsomt og overskygges fullstendig av de udelt negative konsekvensene inngrepene vil ha for Mauranger og området Rosendalsalpene-Folgefonna. Området, som må sees i sammenheng med den større Hardangerregionen, er av stor nasjonal og regional verdi og ytterligere skjemmende inngrep her må begrenses. I lys av de foregående betraktninger konkluderer Naturvernforbundet i Hordaland med at konsesjonssøknaden, som omfatter en overføring av to vann på Pyttafloane til Mauranger kraftverk, må avvises.

for Naturvernforbundet Hordaland

Synnøve Kvamme
leder

Rene Alvestad
saksbehandler

Kilder

Ugedal, O. & Finstad, A.G. (2011) Landscape and Land Use Effects on Atlantic Salmon. I Aas, Ø., Einum, S., Klemetsen, A. & Skurdal, J. red. *Atlantic Salmon Ecology*. Singapore, Wiley-Blackwell.

Johnsen, B.O., Arnekleiv, J.V., Asplin, L., Barlaup, B.T., Næsje, T.F., Rosseland, B.O., Saltveit, S.J. & Tvede, A. (2011) Hydropower Development - Ecological Effects. I Aas, Ø., Einum, S., Klemetsen, A. & Skurdal, J. red. *Atlantic Salmon Ecology*. Singapore, Wiley-Blackwell.